

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sønderjydsk Maanedsskrift

Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland

ved Cl. Eskildsen og H. Lausten-Thomsen.

INDHOLD:

A. Otterstrøm: Guldhornene fra Gallehus og Budskabet, de bragte.
Dr. Hansen: Gram Slots Indsats i Verdenshistorien. — Samleren.

Nr. 1 — 1. JULI 1930. — 7. Aarg.

KJØBENHAVNS HANDELSBANK

KJØBENHAVN

ETABLERET 1873

Aktiekapital (fuldt indbetalt) . . . Kr. 50.000.000

Reservefond 31.016.061

FILIALER I:

AABENRAA · AARHUS · ESBJERG · GRAASTEN

HADERSLEV · HORSSENS · KALUNDBORG · ODENSE

RANDERS · RØNNE · SØNDERBORG · TOFTLUND

TØNDER · VIBORG · VARDE

Biler udlejes H. Jensen Toft

altid pæne og under paalideligt

Førerskab.

Ogsaa over Grænsen.

Humlekærren, Tønder

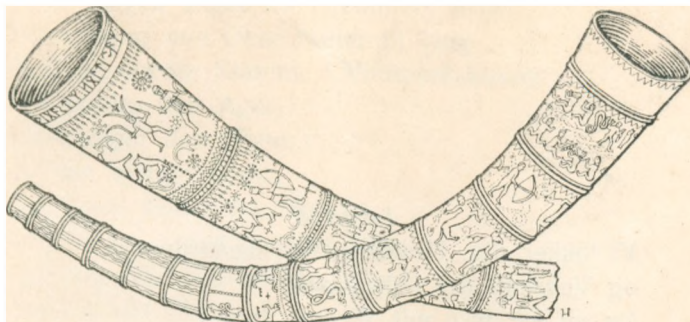
Tel. 255.

Indmeld Dem i

„Historisk Samfund for Sønderjylland“

og tegn Abonnement paa

„Sønderjydsk Maanedsskrift“

Guldhornene fra Gallehus og Budskabet, de bragte.

Af A. Otterstrøm.

Handlingen foregaar i en Høvdings Bjælkehal
i Møgeltønder.

PERSONERNE ER:

1. *Lægæst*, en ung Kriger fra de store Skove i Sønderjyllands Indre.
2. *Bonkehøvdingen* i Møgeltønder.
3. *Bonkehøvdingens Datter*.
4. *En frisisk Høvding*.
5. *Offerpræsten* fra Helligdommen i Gallehus,

Lægæst:

Vi takker dig, Høvding, for Gæstfrihed
og Venskab her i dit Land.
Nu vil jeg føre mit Ærinde frem,
saa alle det høre kan.
Din Datter, Høvding, bejler jeg til,
giv mig hende til Viv,
og før saa min Hær, hvorhen du vil,
vi vover for dig vore Liv.

Bondehøvdingen:

Din Fader var en Hædersmand,
han var min Ungdomsven,
han rydded' Skov og pløjed' Land
saa det gav Brød til Mænd.
Hvorfor vil du nu strejfe om
i Krig og Røverfærd
og plette med uskyldigt Blod
din Faders blanke Sværd?

Lægæst:

Binder jeg Sværdet ved Side
og tager Spydet i Haand,
saa lyster det mig at stride
og bryde de tilvante Baand.
Da mindes jeg Midnat om Baalet
fra Togt gennem Fjendens Land,
se, Luerne spejles i Staalet
som Maanestraaler i Vand.
I Morgen møder vi Fjender,
syng Svende, mens Kinden er rød!
I Nat vil vi juble blandt Venner
paa Spring mellem Liv og Død.

Bondehøvdingen:

Se paa de trygge, lune Huse
bygget af Skovens gamle Ege,
hvor Kvinder syng og Børn lege,

mens Røgen stiger fra Hjemmets Arne.
Hver Gang *min* Økse falder til Hug
mod en stædig Stamme i Vildmarkskoven,
saa rydder den Ager,
saa bygger den Hjem,
og den synger dertil,
saa Ekko svarer fra Skoven.

Se paa det lange, grønne Dige,
som jeg og mine enige bygged
i stræbsomt Slid.

I Uvejrsmætter stod vi paa Kammen
med Skovl og Spæde,
værned vort Land mod vrede Storme,
sled, saa Blodet farvede Skaftet
i stærke, modige Næver.
Tror du, den Kamp er uden Spænding?
Tror du ej, Sejren er god at vinde?

Lægæst:

Høvding, jeg ærer din Idræt,
agter din skabende Iver,
men — du bør høre paa mit Ønske —
sig mig, hvad Svar du mig giver.

Bondehøvdingen:

Først maa jeg Frieren kende,
vide, om kun du er Viking.
Duer du ikke til andet
end til Sværdet at svinge?

Lægæst:

Naar ikke jeg færdes i Leding,
saa smeder jeg Jærn og Staal,
at blive en duelig Vaabensmed
var alt som Dreng mit Maal.
Odde jeg hamred til Pile,
Bidsler jeg snoede til Heste,
bedre jeg er end mangen en Smed,
men ikke saa god, som den bedste.

Bondehøvdingen:

Har du ikke Hu til her hos os at blive?
Her er Skov at rydde,
her er Eng at dige,
her er Plads for alle, som vil styre en Plov.

Mænd skal saa og høste,
frede Børn og Kvinder,
ikke ligne Ulven,
leve af Drab og Rov.
Ondt det er at ødsle,
øde Guders Gaver,
Spild det er at dræbe arbejdsdygtige Mænd.
Stakket Rigdom vindes
ved at plyndre andre,
tryggest leves Livet,
under man alle Fred.

Lægæst:

Nej! —

Skyd dine Skibe i Søen,
saa fæster vi Skjolde langs begge Bord
og sejler vest paa, til England,
jeg ved, du kan styre et Ror.
Kamp har ofte jeg prøvet,
men aldrig endnu paa det salte Hav.
Bagefter fejrer vi Bryllup
for Byttet, Lykken os gav.

Bondehøvdingen:

Se, jeg har fire Sønner,
stærke, frejdige Svende,
ingen af dem vil jeg miste
uden Nytte i Leding.
Gods og Guld bar de hjem
ærligt, ved Arbejd og Handel,
her er nok til dem alle,
hvorfor skal de saa røve?

Lægæst:

Maaske har du Ret,
maaske er der Sejr og Glæde i Fredens Gerning,
men raskere er dog det spændende Spil
med Krigens blodige Terning.
— Hvad svarer du paa den Bøn, jeg dig bad,
giv mig din Datter til Ægte.
Hun er saa fager, lys og glad,
du vil mig dog ej hende nægte?

Bondehøvdingen:

Min Datter er saa lys og glad
som Lærken over Vang,

men bliver hun en Vikings Viv,
saa glemmer hun sin Sang.
Om Vinteren sidder hendes Mand
og praler bag sit Krus,
blandt drukne Kæmper henter han
hver Aften sig en Rus.
Om Somren maa hun ene gaa
og passe Børn og Hjem,
og kommer Ufred saa imens,
hvem skal saa skærme dem?

Lægæst:

Du nægter mig Svar paa min Bøn,
og jeg gaar,
men vi mødes igen.
Jeg kommer tilbage til næste Vaar
med mine Mænd.
— Jeg løfter dit Horn af det røde Guld,
og jeg sværger en Ed:
til næste Vaar skal du give mig Svar
og ren Besked.
Jeg vil smede i Vinter et Horn af Guld
som dette her,
men jeg kræver din Datter i Smedeløn,
for jeg har hende kjær.

Næste Optrin foregaar et Aar senere.

Bondehøvdingen:

Jeg ventede dig ikke med Glæde,
godt var det dog for os, at I kom,
du og dine væbnede Svende.
Havde I tøvet blot een Dag til,
saa var vel mit Rige til Ende.
Sørger vi end for dem, der faldt,
og græder over de døde,
saa takker vi dig, for du kom, da det gjaldt,
før det hele Land blev øde.

Lægæst:

Jeg stod i Smedien og hamrede paa
det Horn, jeg loved at bringe,
det meste var færdigt, der manglede kun
et Par af de nederste Ringe.
Da kom der en Spejder fra Frisernes Land

og meldte, at Hæren var ude,
tre Høvdinge med fem hundrede Mand
og hver eneste sødygtig Skude.
Saa fik jeg andet at tænke paa
end Tang og Hammer at svinge,
jeg vidste, hvorhen det Tog skulde gaa
og iled, for Hjælpen at bringe.

Bondehøvdingen:

Saa fik du Budskabet før end jeg,
vi ventede ingen Fare.
Dit Folk bor spredt i de store Skove,
hvordan fik du samlet din Skare?

Lægæst:

Min Hær var samlet, jeg havde sendt Bud.
— Din Datter jeg ønsker til Ægte.
Naar Hornet blev færdigt, saa var det min Agt
at drage hertil med saa stor en Magt,
at intet du kunde mig nægte.

Bondehøvdingen (grublende):

Der er næppe en Kvinde i Landet,
som ikke græder for Lig.
Saar og Sorg, Savn og Nød, det er Krig!
Falden er to af mine Sønner,
for de var forrest i Striden,
Skjaldene synger om Heltenes Død,
men det vil glemmes med Tiden.
Det eneste Minde, som ej forgaar,
er det, som Arbejde bygger.
Krige vil glemmes som lægte Saar,
thi de kan kun slaa i Stykker.

Lægæst:

Jeg saa dine unge Mænd,
stolte drog de i Striden,
syngende gik de mod Fjenden.
Ude ved Diget mødte de Frisernes Hær,
som hujende kom fra Stranden,
og da de hørte de vilde Raab,
slukkedes deres Sang,
standsede Skarens Gang.
Øjnene flakked hid og did:
hvor er der Hjælp at vente?

Hvad skal vi gøre nu?

— Raadløse stod de alle,
ej var de øvet i Strid.

Tvende Raad var for Haanden,
enten at fly i Tide
eller i samlet Trop
løbe Fjenden imøde,
før han fik fylket til Kamp.

Men dine stod,
og da Fjenden kom nær,
lød Trods og Vrede i hæse Raab:
skal vi falde for Overmagt,
saa sælger vi Livet dyrt!
Diget de værged med Hug og Stød,
stred, til Mand efter Mand sank om,
Fjenden spærred for Flugt.

— Vildere kæmped de sidste,
Friserne veg og vented,
samled sig saa til den sidste Storm
under haanende Raab.

Da var min Flok. naaet frem,
pustede ud efter Løbet
bag ved det yderste Krat.

Saa brød vi ud,
tavse, som jagende Ulve
kom vi i taktfast Løb
over den aabne Eng.
Fylkede tæt, som en Kile,
kløved vi Fjendernes Flok.
Hej, hvor de løb,
Rædselen greb dem om Struben.
Faa slap fra det med Livet,
færre slap frelst fra Land.
Røde var vore Vaaben,
helst vi dræbte dem alle,
men jeg befaled at skaane
alle usaarede Fanger.
Give vi vil dem til Guderne,
naar vi takker for Sejren.

Bondehøvdingen:

Og nu, da du staar med Sejer i Haand
og Hornet kun mangler tre Ringe,

nu beder du ej, men kræver din Løn,
nu vil du min Datter tvinge.

Lægæst:

I Gaar, da vi jog gennem Sump og Krat
for ej at komme for silde,
da tænkte jeg paa, for første Gang,
hvor Kvinder i Krig lider ilde.
Da lovede jeg, hvis jeg naaede frem
til Hjælp for din Datter i Tide,
at tvungen hun skulde ej følge mig hjem,
den Skam skulde hun ikke lide.

Høvdingens Datter:

Jeg ved fuldt vel, vi skylder dig
vor Frihed her i Dag.
Jeg takker dig og dine Mænd,
Hærmænd — jeg hilser jer!
Husbond — jeg følger dig
hvorhen, du vil.
Frit rækker jeg dig her min Haand,
jeg ærer dig som Mand,
men kræver du min Kærlighed,
saa vind den, om du kan.

Lægæst:

Min Hu er hed, som din er kold,
mit Liv dig hører til,
giv mig dit Hjerte, som din Haand,
og kræv saa, *hvad* du vil.

Datteren:

Før bejled du med Sværd og Spyd,
nu bad du, varmt og mildt,
og du skal vide, stærke Mand,
den Bøn var ikke spildt.
Nu vil jeg nytte dine Ord
og kræve, som du bød.
— Giv dine Fanger i min Haand
med Ret til Liv og Død.

Lægæst:

Løs Fangerne og før dem frem!
— Gør med dem, hvad du vil!

Datteren:

Jeg byder Jer at drage hjem!
der, hvor I hører til!

En af de fangne Frisere.

Vi takker dig, du milde Mø,
for Frihed og for Liv.
Jeg ventede, at vi skulde dø
for Offergodens Kniv.
Men dette vil jeg sige dig,
det var min bedste Trøst,
at Frænder vilde hævne mig
endnu før det blev Høst.
Nu har du bødet Hævnens Slag
og banet Fredens Vej,
thi, hvad du gjorde her i Dag,
det glemmer vi dig ej.
Jeg er en Høvding i mit Land,
og mægtig er min Slægt,
fra Klittens Sand til Skovens Rand,
fra Ejderens Strand, op til dit Land,
min Vilje den har Vægt.
Og ingen Friser vove vil
at yppe Strid med den,
som jeg har svoret Tryghed til,
og som har mig til Ven.

Bondehøvdingen:

Jeg ofrer mit Horn til de høje Guder,
sender de faldne Sønner med Gaven.
Tak er jeg skyldig selv for min Frihed
og for min Frelse, der undtes mit Folk.
Ogsaa du, unge Lægæst fra Skoven,
mindes, at Guderne gav dig en Kvinde,
giv dem det Horn, som i Harme du smeded,
Guldet skal tjene Takken som Tolk.

Offerpræstens Tale:

Jeg gik i Skoven ved Midnatstid,
det sused i Egenes Grene,
Guldhornene havde jeg gemt med Flid,
da følte jeg, at jeg var ene.
Langt borte tuded en ensom Ulv
sit Varsel om Ufred og Fare,

da bad jeg en Bøn ved den hellige Sten
og hørte Guderne svare.

Guderne bød mig
Bud at bringe
Slægter i nord
og Slægter i syd,
Sandhed er Gudernes Tale. -- --

Fenrisulven har vi bunden,
kun I selv kan løse Hunden.
Lumpen Lavhed, uviis Vrede
løsner Led i Ulvens Kæde,
Krigen har vi lagt i Lænker,
løs den ej med List og Rænker.
Vil I nyde Fredens Gave,
maa I onde Tanker ave.
Hør og husk, at ingensinde
man med Ondt kan Ondskab binde. -- --
Endnu et Budskab bød de mig bringe:
Ofret, I bragte, baader vort Land.
Endnu en Gang Guldhornene glimter,
Runerne raades langs Skovkornets Rand.
Guderne siger: Skiftende Tider

tager vort Land og dets Lykke i Haand,
Krige skal pløje blodige Furer,
Uret og Tvang det binder i Baand.
Aldrig vort Folk dog bøjer sin Nakke,
trofast mod Sprog, mod Æt og mod Jord
venter det Vinteren over paa Vaaren,
sejre skal de, der haaber og tror.
Og naar en Gang den Frihed, de misted,
rejser sig rank over Vunder og Blod,
da skal de Runer, Lægæst, du risted,
vidne om Folkets ældgamle Rod.

Gram Slots Indsats i Verdenshistorien.

Af Gehejme Medicinalraad Dr. Hansen, Haderslev.

Kong Christian VIII var i flere Retninger en Fremskridtsmand. Han tog Søbade, var i sin Regeringstid 3 Gange Badegæst i Vyk paa Før. — Kvinderne paa Vesterhavsøerne badede den Gang ikke, for dem var det Synd at klæde sig af i Guds frie Natur. — Sidste Gang, 1847, gæstede han paa Hjemvejen, den 8. September, Trøjborg Slot. Ejeren, Kammerherre Neergaard, opholdt sig ellers sjældent der.

Blandt de til Taffel indbudne var Jens Wulff fra Brede, der udførlig skildrer Kongebesøget i sin Dagbog. Han stammede fra Harzen, var blevet en rig Mand ved Kniplingshandel, havde vel ogsaa med Held kunnet udnytte Konjunkturerne under Napoleons Kontinentalspærring. Brede Sogns unge Mænd red Kongen i Møde, ført af Johann Andreas Wulff fra Bredebro, der skal være falden af Hesten, da han svingede op for Kongen. Jens Wulffs Sønner havde indrettet en Klædefabrik og indforskrevet Vævere fra Elberfeld. — En Ætling af en af dem er Wilhelm Heil, indtil for kort Tid siden Postmester i Toftlund. Da i Halvtredserne Dampkraften tog Fart, fulgte de ikke med, og Fabrikken gik ind. Men i 1847 stod den paa sin Højde, Kongen interesserede sig for den og havde den Naade med hele sit store Følge at besøge den. Fra Kareten gik han paa selvvævede Tæpper ind i Huset, modtaget af unge Piger, der fremsagde Digte paa Dansk og paa Tysk, forfattede af Digterinden Christiane Ludvigsen født Lautrup, og lod sig med sit Følge beværte med Vin, Kager og Frugt. Kongen og Dronningen besaa Fabrikken indgaaende, købte Kniplinger og vævede Tøjer og blev 1½ Time i Stedet for ½ Time. I Bredebro maatte han høre paa Sognefogdens Tale, fra Trøjborg var der allerede flere Timers Forsinkelse, det blev altsaa mørk Nat, inden han naaede Døstrup, hvor han skulde besøge Kirken. De unge Mænd fra Døstrup havde til Hest ventet paa Kongen ved Sognegrænsen, men var nu havnede i Kroen. Præsten, Provst Koch, var heller ikke til Stede, da Kongen kom. Kongen snublede, da han forlod Vognen i Mørket, og blev unaadig. Det hjalp ikke engang, at Graveren, Chr. Block, tren frem for Kongen med de Ord: „Hans Majestæt kund' Fan'en tej me osse haj kommen ved æ Dav“. — Denne Skildring har jeg saa ofte hørt i min Barndom.

Paa sin anden Hjemrejse fra Før, 1846, tog Kongen gennem Sydslesvig og Holsten, forgæves forsøgende at berolige de ved det aabne Brev af 8. Juli 1846 ophidsede Gemytter.

Paa sin første Hjemrejse besøgte han den 12. September 1844 Gram for at besøge sin personlige Ven, Kammerherre v. Krogh. Hans Ernst v. Krogh var født 1778 paa Gram, var dengang Amtmand

i Husum og Administrator for Godserne Gram og Nybøl. Disse var i de vanskelige Aar efter Napoleonskrigene og Statsbankerotten komne i stærk Gæld. Da den sidste Grev Schack døde 1821 uden direkte Arvinger, arvede en Søstersøn Godserne og blev ophøjet til Grev Brockenhuus-Schack. Kreditorerne, mest Hamborger Pengemænd, forlangte Administration og som Administrator v. Krogh.

Denne elskede sit Fødested Gram og opholdt sig om Sommeren mest der. Da han var af slesvig-holstensk Sindelag, opgav han i Marts 1848 Stillingen.

Under Besøget i 1844 jagedes der første Dag i Lunden, Kongen skød en Ræv og et Raadyr. Tredje Dag skulde der have være Jagt i Storskoven.

Anden Dag tog Kongen med største Delen af sit Følge til Ribe for at bese Domkirken og hilse paa de Ribe Borgere. Paa Gram blev blandt andre Kongens Kabinetssekretær Christian Ludvig von Tillisch, Kongens højtskattede og højt betroede Fortrolige og Raadgiver, født den 26. 7. 1797 i Fauervraa, Sødskendebarn til v. Krogh. Han spiste sammen med dennes Familie. Ved Bordet var ogsaa den syttenaarige Datter Charlotte v. Krogh, den senere saa bekendte Malerinde. Efter Bordet sagde von Tillisch: „Hvad har Du for en smuk Ring, Lotte“. — „Den vilde Du vel ha', Onkel“? — „Ja, det vil jeg“. — „Den faar Du ikke!“ — „Jeg vil!“ Han greb den store, stærke Pige, fravristede hende efter en lang Kamp Ringen og gik triumferende ud ad Døren. Paa Gangen sank han sammen, ramt af et Hjerteslag, og var død. Kongen kom tilbage fra Ribe, var stærkt greben og rejste ufortøvet videre. Lægen paa Gram, Dr. Friis, — en Svoger til Hans Andersen Krüger, Bevtøft — fik den Opgave at sørge for Begravelsen. Tillisch ligger paa Gram Kirkegaard under en stor Gravsten ved den sydvestlige Indgang.

Lægens Enke, en Datter af „Skoldborg Kong“, Thomsen, der levede paa den Gaard, Jens Hørlyck nu ejer i Skoldborg, og er Grandtante til Dr. Peter Meyer i Haderslev, levede i Gram til sin Død 1897 og har ofte fortalt mig Historien. Charlotte v. Krogh levede i Haderslev i sit Hus nedenfor Seminariet til 1913. Vi har flere af hendes Malerier i Museet, det sidste, hun malede, er i mit Eje; hun har ligeledes fortalt mig Historien. „Min Moder fik mig og min Søster bort, at vi ikke saa vores døde Onkel. Ringen har jeg heller aldrig mere set“.

I Kap. 13 i Grams Historie, som den nuværende Greve paa Gram, Adolf Brockenhuus Schack, 1926 har ladet udarbejde af Caroline Emilie Andersen, er Kongens Ophold skildret, men v. Tillisch' Død kun nævnt.

Saavidt altsaa Beretningen, nu kommer Slutningerne! Christian Ludvig von Tillisch var Helstatsmand, hans Efterfølger, hans yngre Broder, den senere saa bekendte von Tillisch, var Ejerdansker og,

ifølge Historieskriverne, Ophavsmand til det aabne Brev af 8. Juli 1846, der efter almindelig Mening var stærkt medvirkende til Rejsningen i Marts 1848 og Trearskrigen. Paa den anden Side er det en medicinsk Erfaring, at Folk med et svagt Hjerte ved en Overanstrengelse som den skildrede Kamp lige efter Middagsmaden kan faa et Hjerteslag og dø, medens de, naar de vogte sig for saadanne, kan leve og virke i en Række af Aar.

Der er derfor en Mulighed, man kan sige, en vis Sandsynlighed for, at hvis von Tillisch, der kun var 47 Aar gammel, ikke havde indladt sig paa denne Kamp, kunde han i en Aarrække have levet og vedblevet som Kongens Kabinetssekretær og fortrolige Raadgiver. Det aabne Brev var ikke kommet, Rejsningen i 1848 heller ikke, Verdenshistorien var gaaet i en anden Gænge. Quod erat demonstrandum — det er udlagt: „Haj æ nær soj“.

SAMLEREN.

Overtro fra Vennemose.

Ved Lærer Thomas Petersen.

Resultatet af Indsamlingsforsøget i „Sønderjydsk Maanedsskrift“ Nr. 7 gav mig Lyst til at prøve noget lignende. — Jeg meddeler her, hvad Børnene samlede.

En Aften sad vi i Stuen og hørte et højt Skrig ovre hos vor Nabo. Da vi kom ud, var der intet i Vejen; men nogle Dage efter hørte vi atter Skriget. Denne Gang var det Naboens Kone, der skreg, fordi hendes lille Søn var druknet i et Kar.

Hanne Nissen, Høgslund.

En Dag vilde en Pige i Høgslund, hvis Mor laa paa Sygehuset, gaa i Byen. Hun lod Hunden blive inde og laasede alle Dørene. Da hun kom tilbage, stod Dørene imidlertid paa vid Gab, og Hunden var borte. En anden Gang, da hun kom hjem, stod Dørene atter aabne, Hunden var borte, og alle Møblerne var rykket ud paa Gulvet.

Anna Andresen. Høgslund.

Tre Morgener før Klinborg Kro brændte, saa min Mor Stedet i Forbrand. Samme Morgen saa Mælkekusken ogsaa Forbranden.

Marie Jørgensen.

14 Dage før Tornskov brændte i Efteraaret 1929, saa jeg Brand i den Retning, hvor Gaarden ligger. Det var midt om Dagen.

Karl Volgast, Ellum Mark.

I Abild gaar der hver Nat en Kone ved en Dam og synger: „Mein Kind, mein Kind!“ Hun skal have druknet sit Barn i Dammen.

Karl Volgast.

I Nærheden af Høgslund sidder der om Natten Kl. 12 en Kone og spinder — Paa dette Sted skal der ligge en Skat begravet. Engang var nogle Mænd i Færd med at grave den op i dyb Tavshed — der maatte nemlig ikke tales og les. Da kom der to Læs Hø paa Vejen mod Høgslund. De væltede i Nærheden. Kusken gav sig til at hjælpe Skattegraverne, men havde Møje med at

bevare Alvoren. Endelig stødte man paa en Jernkedel, fyldt med Penge. I det samme gav Kusken sig til at le, og øjeblikkelig forsvandt Kedlen; man hørte en Klirren, som om den trillede bort gennem Jorden.

Marie Jørgensen, Vennemose Mark.

Langs med Diget ved Højer skal der komme tre Piger i forskellige Dragter, og naar de alle er kommen, skal hele Tønder-Eggen gaa under. De to af dem er kommen.

Røgene Cosmus, Nørhus,

Engang skal Tønder gaa under, og 'saa skal Rørkær blive Købstad.

Marie Jørgensen, Vennem. Mark.

For mange Aar siden kom en Kone fra Høgslund gaaende hjemad en mørk Aften. Hun kom da ind paa en haard Vej, som hun ikke kendte, og et Hus spærrede for hende. Vejen er den nye Amtsvej fra „Stensgaard“ til Løgumkloster, og Huset er bygget paa det Sted, hvor Konen havde bemærket det.

Hanne Nissen, Høgslund.

Engang var min Tante i Tyvse ude at hænge Vask op. Da hun kom til at se over mod Naboen, saa hun en Mængde Vogne, som dog snart forsvandt; men kort efter døde Naboen, og Ligfølget samledes paa det angivne Sted.

Røgene Cosmus, Nørhus.

En Dag saa vi en Dreng, vi kendte, komme hen mod vort Hus. Han kom imidlertid ikke ind. Men Dagen efter kom han og fortalte, at hans Bedstemoder var død.

Hanne Nissen, Høgslund.

godt at færdes i Mørke. Her gaar en Hest uden Hoved, og en gammel Kvinde sidder og spinder.

Efter Hans Okholm, V. Terp,
ved A. Bjerrum.

— —

Spindekonen.

Ved Vejen, der gaar fra Stenderup til Allerup, ligger der et lille Krat, som man kaldte „æ Spinkunbusk“. Der fortæltes, at der ved denne Busk sad en gammel Kone og spandt. Ved det samme Krat havde der vistnok ogsaa hængt sig en. Min Fader fortæller altid, at han som lille var bange for at gaa forbi Krattet i Mørke.

Bruno Thyssen, Tønder.

— —

æ og a.

Sproggrænsen mellem æ og a er som bekendt meget skarp. Naar de unge Piger fra Kastrup skal ud i Engene, siger de: „Æ skal nee i æ Eng å rag.“

Men naar de om Aftenen kommer hjem, efter at de Dagen igennem har været sammen med de unge Karle paa den anden Side af Aaen, saa siger de: „A har væn nee i æ Eng' å ryv Hø.“

Dr. phil. Marius Kristenson.

— —

Varsel.

I Mjang var der en gammel Røgter paa Herregaarden Gammelgaard. Han faldt ned og slog sig ihjel. Aftenen i Forvejen hørte de i Bøndegaarden, hvor de havde en stor Kiste staaende i Storstuen, at denne Kiste blev smækket haardt op og i. Saa kom hans Kone over og fik en Skjorte til at klæde ham i, og den laa netop i den Kiste.

Ved C. Ludvigsen, Aabenraa.

— —

Præsten fra Læk. Præsten fra Læk blev en Aften kørt hjem fra en Barsedaa. Det var mørkt, og Vejen var meget daarlig.

„Kan Du nu ogsaa klare den, at

Spøgeri. Paa det Sted, hvor Vejen fra Vester Terp til Lovrup gaar over Kisbæk, er det ikke

vi ikke vælter?“ spurgte Præsten Karlen.

„Jeg stoler paa mine Øjne“, svarede Karlen.

Det blev bælgmærkt, og Præsten spurgte uroligt: „Tror Du endnu, at Du kan klare den?“

„Jeg stoler paa mine Heste“, var Karlens Svar.

Der gik en lille Tid, og Præsten syntes, det blev endnu farligere.

„Tror Du endnu, at Du kan klare den“, spurgte han.

„Jeg stoler paa Vorherre“, var Karlens Svar.

„Saa vil æ a!“ raabte Præsten.

Janne Markussen, Skovgaard.

Et Valgsprog. Kommandanten for Fangelejren i Skærbæk, en Kaptein i Reserven, var Tugthusdirektør i Glückstadt og medbragte saaledes de bedste Kvalifikationer til sin Gerning. Jeg kom ofte paa hans Kontor, et lille, mørkt, snavset Hul. Over Kommandantens Skrivebord hang der et uhøvlet Bræt, og derpaa havde han skrevet:

„Setz dich über alles weg,
freu dich über jeden Dreck,
und brichst du dir dein Nasenbein,
dann denk, es könnt' der Hals
auch sein!“

Janne Markussen, Skovgaard.

Hekseri. Der findes endnu Folk, der kan „gøre ondt“. En Kone i Agtrup kom for nogle Aar siden over til Naboen. Man gav hende en Kop The, men da hun havde drukket den, blev hun helt forrykt. Brevbæreren kom og maatte følge hende hjem.

Næste Morgen kunde hun huske det hele, men hun fejlede ingen Ting mere.

En Dag saa en Mand, at hans Nabo kastede noget over paa hans Mark. Det var en Kartoffel. Manden tog den og kastede den tilbage

i Ejermandens Fenne. Dagen efter døde der en Ko i denne Fenne.

Janne Markussen, Skovgaard.

Helgenrelikvier, der spøjte.

I Løgumkloster Kirke fandt man i sin Tid nogle Helgenrelikvier fra den katolske Tid.

Det blev tilfældigt bemærket, at der laa en lille Pakke indsvøbt i Pergament og Skind i et Hul, som fandtes i Hovedet paa en middelalderlig Træfigur.

Lige før Krigen var en daværende tysk Embedsmand oppe i Kirken sammen med den nu afdøde Urma-ger Hørløck, som stillede Kirkeuret. Hørløck viste sin Ledsager Relikvi-erne, der bestod af de yderste Led af en Finger.

Inden de gik, saa Embedsmanden sit Snit til at stikke den lille Pakke i Lommen.

Næste Morgen kom han imidlertid meget tidlig ned til Hørløck og bad om at blive lukket ind i Kirken igen, da han straks vilde tilbagelevere, hvad han havde taget. Om Natten havde han nemlig ikke lukket et Øje som Følge af en frygtelig Uhyggestemning og nogle uforklarlige Lyde. Om det var den paa-gældende Helgen, der spøjte, vidste han ikke.

Saaledes kom Helgenbenene tilbage til Kirken igen. De er sikkert bleven skjult paa det omtalte Sted af Munkene forinden Udjagelsen efter Reformationen.

Ved Kirkens Restaurering under Krigen er den lille Pakke imidlertid sporløst forsvunden.

„Højmdal“.

Heksemesteren i Abild. I Abild boede der for mange Aar siden en Mand, om hvem alle Folk troede, at han var en Heksemester. Han gik hver Søndag i Kirke, og han var en meget stilfærdig Mand.

En Dag kom der en Kone fra

Tønder Amts Centraltrykkeri

Østergade 40

Tønder

Telefon 141

Bog- og Akcidenstrykkeri
Formularlager - Bogbinderi

Vi har endnu et mindre Restoplæg af

Sønderjydske Centralforenings Festskrift
før Kr. 12,00 — nu 6,00,

Denne smukke og indholdsrige Bog bør ejes af
enhver national Interesseret.

Ligeledes haves endnu:

R. P. Rossen: Danmarks Kongeslægter 1,50,
En udmærket Bog om dette interessante Emne.

Bøgerne tilsendes portofrit fra

HANS BECKS BOGHANDEL
Storeg. (J. N. Jepsen) Tønder

Johs. Paulsen Schmidt's Boghandel, Tønder

Vestergade 67

Telefon 261

Stort Udvalg i Skønlitteratur, Fylde-
penne, Æskepost, billige franske
Radefinger og Lædervarer.

Hurtig

og præcis Besørgelse af alt indenfor Bog-, Kunst og Musik-Branchen
fra Inland og Udland.

I VESTSLESVIG

bør man læse

VESTKYSTEN.

Bil-

Traktor — Motor — Maskin

Smøre-

Olier

Fedt, Vognsmørelse, Gear-
kasseolie og Dryremme

kun Ima Kvaliteter

CARL BORCH

Tønder

Telf. 44

H. P. Lorentzen

V. J. Lund's Effli.

Bogbinderi og
Protokolfabrik

TØNDER

Østergade 40 Telf. 106 Over Gaarden

Alt Bogbinderarbejde
udføres hurtigt og solidt.

**LYS & KRAFT
RADIO**

STOREGADE 24 TLF. 378

N. PICULELL

Sønderjydsk Maanedsskrift

Tønder

Postgiro Nr. 9816.

Abonnementspris fjerdingaarlig ved Posten Kr. 1,65, — i
Boghandelen eller frit tilsendt fra Seminarielærer Eskildsen
i Tønder Kr. 1,50.